

CÁ TÍNH MẬT GIÁO

Trong kinh sách Mật giáo có cụm từ đặc biệt, rất lạ về ngữ nghĩa khiến người nghe không khỏi ngạc nhiên. Đó là “NIỀM KIÊU HÃNH THIÊNG LIÊNG!”.

Thông thường, từ “kiêu hãnh” mang ý nghĩa tiêu cực, ám chỉ những ai tự đắc bản thân, tỏ vẻ kiêu ngạo và hãnh tiến trước mọi người. Như vậy, đã “kiêu hãnh” thì chẳng có gì “thiêng liêng” mà chỉ là trần tục, dù ở mức độ biểu hiện nào. Vì vậy, ở thế gian có cụm từ kết hợp như “niềm kiêu hãnh cố hữu”, “niềm kiêu hãnh giai cấp”, “niềm kiêu hãnh gia tộc”, “niềm kiêu hãnh truyền thống”, “niềm kiêu hãnh mù quáng”... Vậy thì “niềm kiêu hãnh thiêng liêng” có nghĩa thế nào, phải chăng đây là sự kết hợp từ trái quy tắc, lệch quỹ đạo ngữ nghĩa?

Không ngẫu nhiên mà Mật giáo có cụm từ này. Trước khi giải thích, theo thiển ý của tôi nên phân tích hoàn cảnh gốc của “kiêu hãnh”. Ở thế gian, ai đó thành công trong xã hội, họ có thói quen kiêu hãnh trước mọi người. Những cơ sở kiến lập “kiêu hãnh” là dòng tộc, giai cấp, gia môn, thứ đến giàu sang, danh vọng, tài hoa... Tuy nhiên, tất cả đó dưới cái nhìn Phật pháp chỉ là phù du, ảo ảnh. Trong những giai thoại nhà Phật, nhiều câu chuyện kể về những người nghèo, chỉ cần thành kính gieo hạt giống sùng mộ chư Phật và Thánh tăng với niềm tin chánh pháp, cũng đủ gạt hái kết quả vượt quá sức tưởng tượng. Thí dụ như Mật lợi phu nhân trước đó là một thôn nữ nghèo, chỉ thành tâm cúng dường Tam bảo một ký muối mà ngày sau đó trở thành vương phi sủng ái của vua Ba tư nặc. Một người ăn mày có niềm tưởng tôn kính Phật và chư tăng trong khi đứng nhìn nhà vua cúng dường Tăng đoàn, ngày hôm sau được tôn làm vua một nước. Một cậu bé

tung nắm cát vào người Phật với ý tưởng là rải hoa trên thân Phật, sau đó 200 năm, cậu bé ấy là vua A dục, một anh quân vĩ đại của Ấn Độ cổ đại. Đến đây, chúng ta thực sự cảm thấy kiêu hãnh vì ơn Phật thật vô cùng tận. Ai cúng dường chư Phật, thánh tăng sẽ được phước báu không thể nghĩ bàn. Ngày cả một niệm tưởng tốt về Đức Phật, cũng được lợi lộc vô song. Quả thật, ai là Phật tử không khởi lên “niềm kiêu hãnh” vì mình có những phương thức tích lũy phước báu nhanh và nhiều mà người thế gian, ngoại đạo phải “nắm mật nắm gai” cả đời hoặc nhiều kiếp mới đạt được (xem kinh Cứu la đàn đầu, bộ Trường A Hàm).

Song, yếu nghĩa muốn bàn ở đây không phải niềm kiêu hãnh thế tục mà là “niềm kiêu hãnh thiêng liêng”. Khi có tính từ đi sau là “thiên liêng” thì niềm “kiêu hãnh” giống như con thuyền có tay chèo, con ngựa có dây cương, không thể lạc hướng. Điều này có nghĩa là “kiêu hãnh” được coi như một phương tiện thiện xảo để chuyển hóa thức tình tiêu cực thành trí huệ Phật pháp. Như đã biết, kiêu hãnh luôn trái nghĩa với mặc cảm, tự ti. Thiên liêng luôn trái nghĩa với phàm tục. Khi khởi sinh niềm kiêu hãnh thiêng liêng cũng có nghĩa là đang đối trị với thái độ tự hạ mình là nguyên nhân của phiền não và thất bại; xây dựng lòng tự tin vào khả năng diệu dụng của tâm mình làm cơ sở cho sự thành công. Cần hiểu thêm là khác với niềm kiêu hãnh phàm tục chỉ vỗ về cho bản ngã tự kỷ, tự lợi; niềm kiêu hãnh thiêng liêng kích hoạt năng lượng tinh túy của bản tâm, một phương thức tiến nhanh trên đạo lộ giải thoát, giúp mình giác ngộ, giác tha và giác hạnh viên mãn. Trong quyển sách nổi tiếng của mình “Mật giáo nhập môn”, Lạt ma Yeshe nhấn mạnh rằng thói quen cảm thấy bất mãn và mặc cảm về thân khẩu ý của mình rất có hại, khiến ta luôn buồn rầu, trầm uất. Chẳng hạn như chúng ta tự thống trách mình làm gì cũng thất bại, mình nói gì cũng bị lỗ lời, mình

ngĩ gì cũng liên quan tà niệm, ác niệm. Cách đối trị khuynh hướng này là gây dựng cho mình niềm kiêu hãnh thiêng liêng, được thực hiện trong Mật giáo, vào giai đoạn phát triển Du già. Lúc bấy giờ chúng ta bước vào kinh nghiệm của một niềm kiêu hãnh thiêng liêng là hóa thân của một vị Phật, tâm của mình thoát khỏi mọi giới hạn thông thường, trái lại được nâng lên một tầm cao giác ngộ. Nếu luôn giữ thái độ tự ti, đố kỵ người khác, bạn sẽ tự nhiên biểu lộ mình như một kẻ phiến não, thất chí, sân hận. Lúc ấy, trường tâm linh xung quanh phóng xuất những ba động quang minh thô kệch, chiêu cảm ác nghiệp hơn là thiện nghiệp. Nếu bạn trầm mình trong sóng lực tâm linh của niềm kiêu hãnh thiêng liêng bằng cách tập trung vào những phẩm tính từ bi, trí huệ của vị Phật quán tưởng, bạn sẽ đón nhận những làn sóng cảm hứng thanh thoát, có khả năng chuyển hóa đời sống của mình một cách trọn vẹn. Càng nỗ lực tập trung vào niềm kiêu hãnh thiêng liêng này, bạn càng kinh nghiệm sâu xa sự giải thoát khỏi mọi hình thức bất mãn và ràng buộc của thế gian.

Kiêu hãnh là tính cách tiêu cực của người đời, nhưng Mật giáo chuyển hóa mọi năng lượng của tâm thức thành trí huệ, tạo ra cơ hội giải thoát. Chính vì vậy mới có niềm kiêu hãnh thiêng liêng của hành giả Mật giáo. Đây là cá tính Mật giáo! Pháp tu Mật giáo không dành cho người tự hạ, chỉ biết than thân trách phận, làm cho đời mình khốn khổ, vì một kẻ như vậy làm sao hòa nhập với tâm kiêu hãnh thiêng liêng?

*Bài viết của **Nguyễn Thành** (2008)*